

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. I. Quid sit scientia media, & in quo differat à scientia conditionatorum,
quam Thomistæ in Deo agnoscunt?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

etiam potentia vivax, ob suam materialitatem, A
est tantum coloratum præsens, non verò absens,
vel futurum: secus est in voluntate, quæ cum sit
potentia spiritualis & immaterialis, habet pro
objecto non solum bonum præsens & existens, sed
etiam absens & futurum; ut constat in actu spei,
vel desiderii, qui fertur in bonum futurum &
possidendum, non verò de facto habitum &
possessum.

§. VIII.

Solvitur argumentum cujusdam Recentioris.

77 **O**bjicit insuper quidam Recentior in manu-
scriptis: Si darentur in Deo decreta condi-
tionata ex parte objecti, qualia admittuntur a
Thomistis, Deus haberet affectus aliquo modo
contrarios, & inter se non coherentes, tam cir-
ca mala, quam circa bona: Sed hoc absurdum
est: Ergo in Deo talia decreta non dantur. Se-
quela Majoris, quantum ad primam partem,
probatur. Si Deus habuit decretum conditiona-
tum, quò statuerat quòd Ceilix proderent Da-
videm, & ipsum traderent in manus Saul; cum
aliunde Deus compulerit Davidem, ut ab ea
urbe discederet, ne incidere in hoc malum, se-
quitur quòd Deus simul voluit, & noluit tradi-
tionem Davidis in manus Saul: quòd idem est
ac si quis prepararet venenum alicui in poculo,
quò illi vitam adimeret, & simul omni ratione
præcaveret, ne poculum attingeret: quòd est si-
mul velle, & simul nolle alicui malè facere. Si-
mili argumento probant secundam partem Ma-
joris: Si enim (inquiunt) Deus habuit decretum
conditionatum prædeterminandi Tyrios ad
penitentiam, si Christus illis prædicasset Evan-
gelium; cum aliunde absolute de crevissent, quòd
Christus apud illos nunquam prædicaret; simul
& semel voluit illis benefacere, & sollicitè im-
pedire, ne effectum suæ benevolentia con-
sequerentur; qui affectus non videntur inter se
coherentes, sed omnino disparati & contrarii.

88 **R**espondeo negando sequentem Majoris, D
quoad utramque partem: Illi enim affectus, &
illæ diversæ volitiones non opponuntur inter
se, cum non terminentur ad idem objectum, eo-
dem modo, sed diversimodè consideratum. Si-
cut enim mercatores v.g. imminente tempesta-
te simul volunt projicere merces, voluntate
efficaci & absolutà, ad conservandam vitam; &
simul nolunt eas projicere, voluntate inefficaci
& conditionatà, si nempe non adesset imminens
vitæ periculum; & licet docent Theologi,
Deum habere voluntatem antecedentem de sa-
lute omnium hominum (quam D. Thomas su-
pra relatus docet esse conditionatam ex parte
objecti) & simul voluntatem consequentem,
absolutam, & efficacem salvandi solos ele-
ctos: quæ duæ voluntates rectè inter se coher-
rent, nec opponuntur; quia licet in idem obje-
ctum tendant, non tamen eodem modo, sed di-
versimodè consideratum, ut in Tractatu de vo-
luntate Deifusè exponemus. Ita similiter nul-
lum est inconveniens admittere, quòd Deus vo-
luntate absolutà & efficaci, noluerit traditi-
onem Davidis in manus Saul, nec conversionem
Tyriorum; & simul utramque voluerit voliti-
onem quædam inefficaci & conditionatà, si nimi-
rum David maneret in Ceila, vel si Christus
apud Tyrios prædicaret.

Tom. I.

DISPUTATIO VI.

De scientia media.

Celebris est hæc Disputatio, scientia enim
media magnum est ac celebre disputandi
argumentum, & quaestio magni ponderis ac
momenti; cum ex ejus decisione pendeat reso-
lutio omnium fere quaestionum & controver-
siarum, quæ inter Thomistas & Recentiores,
de divinis prædefinitionibus, de physica præ-
determinatione, gratia de se efficaci, & præde-
stinatione ante prævisa merita, his temporibus
agitantur. Unde hæc quaestio accuratè, & dili-
genter pertractanda est, & veluti ad pondus
Sanctuarii ponderanda; id est ad normam Scri-
pturæ, Sanctorum Patrum, & rationum Theo-
logicarum examinanda. Sed priusquam cele-
brem hanc quaestionem aggrediar, Lectorem
eruditum & benevolam præmonitum velim,
me nolle cum Adversariis voluntate & affectu,
sed ratione tantum & intellectu contendere; &
in hac gravi ac momentosa quaestione, ab omni
verborum, & aculeorum amaritudine abstinere:
suspecta enim ea est sententia, quæ lucem
exosa, nudam & apertam videri refugit, seque
convitiis occultat: infirma & rationum indiga,
qui solis se maledictis defendit; illique qui solis
se convitiis & verborum aculeis contegunt, re-
cte à Nazianzeno Sepiis comparantur, quas
atramentum ante se evomere ajunt, ut piscato-
res effugiant, aut conspectum sui eripiant.

ARTICULUS PRIMUS.

*Quid sit scientia media, & in quo differat à
scientia conditionatorum, quam Tho-
mistæ in Deo agnoscunt?*

Nomine scientia media, quam Recentiores
ponunt in Deo, intelligitur cognitio certa
& infallibilis futurorum conditionatorum, ante
decretum actuale & exercitum, quòd Deus præ-
definiat, & prædeterminet Morum futuritio-
nem.

Ut clarè percipiatur hæc descriptio scientia
media, & aperiatur status hujus celeberrimæ
quaestiois, quæ inter Thomistas, & Recentiores
versatur, & quæ olim coram Clemente VIII. &
Paulo V. in Congregatione de Auxiliis, inter
Patrem Thomam de Lemos, Sententiam Tho-
mistarum propugnantem, & Patres Gregorium
de Valentia, ac Ferdinandum de Castida, So-
cietatis causam agentes, sæpius agitata fuit, quæ-
dam necessariò præmittenda sunt, ac diligenter
observanda.

Notandum ergo primò, in hac descriptione
scientia media, duo præcipuè importari. Pri-
mum est, in Deo esse cognitionem certam & in-
fallibilem futurorum contingentium condi-
tionatorum, v.g. conversionis Tyriorum, si Chri-
stus apud illos prædicasset, & fecisset signa quæ
fecit apud Judæos, ut habetur Matth. 11. & Luc.
10. vel traditionis David in manus Saul, si man-
sisset in Urbe Ceila, ut refertur 1. Regum 23. Se-
cundum est, talem cognitionem esse priorem de-
creto, & ab illo independentem, ac fundatam in
aliquo alio medio, vel ad illa objecta immediatè

Nn 3

ter. ni.

terminatam. De primo puncto, an scilicet ponenda sit, vel neganda in Deo, talium objectorum certa & infallibilis cognitio, nulla aut parva est controversia, inter Thomistas, & Recentiores. Licet enim Ledefina, Zumel, & Cabrera videantur Deo denegare certam & infallibilem horum futurorum notitiam, illique attribuere cognitionem tantum probabilem & conjecturalem, & pro hac sententia à Suarez, aliisque Recentioribus citentur; ab ea tamen eos rectè vendicat Joannes à S. Thoma, & clarè demonstrat, referendo illorum verba, & textus expressos illos ab hac doctrina, penitus esse alienos; solumque docere, quòd si Deus talia futura cognosceret in causis secundis, antecederet ad suum decretum, illa non cognosceret certò, & infallibiter, sed tantum conjecturaliter: quia secluso decreto prædeterminante, ac prædefiniente illorum futuritionem, non sunt alio modo cognoscibilia, ut disp. 4. contra Molinam & Becanum fuse ostendimus: supposito tamen hoc decreto, non negant, sed asserunt esse in Deo certam & infallibilem horum futurorum notitiam. Totum ergo pondus controversiæ, quæ à sexaginta ferme annis inter Patres Societatis, & S. Dominici versatur, est circa secundum punctum: an scilicet talis cognitio futurorum conditionerum sit prior decreto, & ab illo independens: vel illò posterior, & in eo fundata? Sive, an Deus cognoscat actus nostros liberos, ut conditionate futuros, v.g. conversionem Petri, si ponatur in talibus occasionebus, & circumstantiis, priusquam divina voluntas habeat decretum actuale & exercitum, absolutum ex parte subiecti, & conditionatum ex parte objecti, quò definit, ac determinet talem conversionem, si Petrus in his vel illis occasionebus, & circumstantiis constituitur? quod ut clarius percipiatur,

2. Notandum secundò, Quòd licet defensores scientiæ mediæ admittant, vel fingant in Deo, in signo rationis antecedente, vel concomitante talem scientiam, decretum quoddam generale & indifferens concurrenti cum causis liberis, si illæ velint, vel ad quodcunque illæ voluerint: negant tamen omne decretum determinatum, & de se efficacax, quò Deus antecederet ad prævisionem nostri consensûs, absolutè, vel conditionate determinet, quid homo facturus sit; & quòd futuritionem nostrorum actuum, prioritate naturæ & causalitatis antecedar; tale enim decretum existimant libertati creatæ repugnare, & ideo ex industria dixi in descriptione scientiæ mediæ, illam esse cognitionem certam & infallibilem futurorum conditionerum ante decretum, quò Deus prædefiniat, & prædeterminet illorum futuritionem, ut per hoc indicarem, totum pondus hujus questionis & controversiæ in eo potissimum versari: an scientia futurorum conditionerum sit independens à decreto prædeterminante, & prædefinitione voluntatis divinæ, vel in eo fundata?

3. Notandum tertio, Cognitionem illam futurorum conditionerum, independentem à decreto actuali & exercito, eoque anteriorem, quam Recentiores admittunt in Deo, ab illis vocari scientiam mediæ. Vel quia (ut ipsi dicunt) mediat inter scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis, ac de utraque participat: est enim necessaria ex parte subiecti, scilicet Dei, utpote antecedens omne actuale decretum liberum de futuritione rei; sicut in nobis primæ cogitatio-

nes sunt necessariae, quia antecedunt omnem electionem nostræ voluntatis; & est libera ex parte objecti, quia terminatur ad objecta libera, ad futura scilicet contingentia conditionerum, quæ per illam cognoscuntur. Vel secundò hæc scientia vocatur mediæ, quia per illam Deus attingit futura conditionerum, quæ veluti medium tenent locum, inter merè possibilis, quæ cognoscuntur per scientiam simplicis intelligentiæ, & absolutè futura quæ attinguntur per scientiam visionis. Vel denique (ut alii volunt) talis scientia dicitur mediæ, quia est medium (inquunt) divinitus inventum, ad evitandas hæreses Pelagii & Masiliensium, ac Lutheri & Calvinistarum, & ad conciliandam libertatem humanam cum divinis decretis; quatenus illa ponit electionem, & determinationem humanæ voluntatis, prius à Deo prævitam, saltem sub conditione, quam aliquid definiat, vel determinet circa ejus actus liberos absolute futuros.

Notandum quartò, Quòd licet omnes ferè Patres Societatis (paucis exceptis, quos infra referemus) agnoscant in Deo scientiam illam mediæ, non tamen omnes eodem modo illam explicant & admittunt. Discrepant enim in primis in assignando medio in quo illa fundetur: ut enim supra vidimus, Molina & Becanus volunt Deum cognoscere futura contingentia & libera antecederet ad suum decretum, in causis secundis, & in quadam eminentissima cognitione liberi arbitrii, quam *super comprehensionem* vocant. Suarez & Fonseca, in decreto ut futuro in sequenti signo rationis. Theophilus Raynaudus in voluntate humana, nudè & solitarie sumpta, & sine divino concursu considerata. Alii demum, omnia illa mediæ rejiciunt, & volunt Deum certò cognoscere futura contingentia, tam absoluta, quam conditionerum, in veritate objectiva, quam habere dicunt antecederet ad decretum, & independentem ab illo. Secundò discrepant in eo quòd alii qui admittunt hanc scientiam, ut membrum ab aliis omnino distinctum; alii illam reducant ad scientiam simplicis intelligentiæ; alii verò existimant, ad scientiam visionis commodius revocari posse. Tertiò differunt in eo quòd alii profitentur, hanc scientiam esse novam, & antiquis Theologis profusè incognitam: alii verò dicunt eam esse per antiquam, & à temporibus Augustini, usque ad hæc nostra tempora perenniter fluxisse. De quo fuse articulo sequenti.

Ex his facile intelligitur, quid sit scientia mediæ, & in quo conveniat, & differat, à scientia conditionerum, quam Thomistæ in Deo agnoscent. Conveniunt enim in hoc, quòd utraque est certa, & infallibilis, & neutra conjecturalis solum & probabilis; sed differunt in eo quòd prima est independens à decreto actuali & exercito, eoque anterior: secunda verò, illò posterior, & in eo fundata. Prima naturalis, & necessaria ex parte subiecti, & libera solum ex parte objecti, ut antea exposuimus. Secunda verò est libera, non solum ex parte objecti, sed etiam ex parte subiecti, utpote supponens decretum, & liberam determinationem voluntatis divinæ. Denique scientia mediæ est speculativa, cum non faciat, sed supponat suum objectum (liberum scilicet consensum voluntatis humanæ, sub conditione prævisum) & ab eo mēsuretur, & dependeat, quantum ad veritatem & certitudinem.

Scientia

Scientia verò conditionatorum quam nos ad-
mittimus, est eminenter speculativa & practica;
nec mensuratur à suo objecto, quantum ad ve-
ritatem & certitudinem, sed potius est ejus re-
gula & mensura.

ARTICULUS II.

*Utrum scientia media sit nova, & à Recentio-
ribus inventa; vel antiqua, & olim à Pe-
lagianis & Semipelagianis
asserita?*

Scientiam mediam esse novam, & antiquis
Theologis profus incognitam, plures ex e-
jus defensoribus asserunt. Molina enim in Con-
cordia ad quest. 23. art. 4. & 5. hæc scribit: *Quia
hæc nostra ratio concilianda libertatis arbitrii cum
divina prædestinatione, à nemine quem vidimus, fuit
hucusque tradita, ideo paulo fuit exponenda. Ad-
dit: Si ab Augustino ea data & explanata fuisset, Pe-
lagiana hæresis nunquam fuisset exorta, neque ex Au-
gustini opinione, concertationibusque eius cum Pe-
lagianis, tot fideles fuissent turbati, nec ad Pelagianos
defecissent. Similia habet Fonseca quest. 6. Me-
taph. sect. 2. ubi in Domino gloriatur, se pri-
mum in Deo quandam de actibus liberis sub
conditione futuris excogitasse scientiam, quam
dicit esse mediam inter scientiam Dei natura-
lem & liberam. Annuit Vasquez Molina &
Fonseca, ut enim 1. p. disp. 67. cap. 7. *Quid mi-
ratur Scholasticus Theologus, si præter scientiam sim-
pliciter intelligentis & visionis, nos aliam ponamus, cu-
jus ipsi mentionem non fecerunt? Et Granada tract.
5. disp. 3. sect. 2. dicens: Quid mirum est, si temporum
decursu aliquid novi à recentioribus Theologis excog-
itatum sit? Denique Valentinus Herice 1. p. di-
sp. 7. cap. 10. sic ait: Quis nesciat hanc scientiam
mediam latuisse Scholasticos, & à nostris Patribus, è
tenebris in quibus latebat erutam diligentibus Patrum
assidue lectione? Suarez verò istis cautiore &
prudencior, asserere non audent hanc scientiam
esse novam, & à Patribus Societatis inventam,
ne solo novitatis titulo contemnatur, sed è con-
tra contendit illam esse antiquissimam, à tem-
poribus D. Augustini usque ad hæc nostra tem-
pora remittere fluxisse, imò & è visceribus Au-
gustini, in quibus latebat, erutam fuisse.**

Perrotalem scientiam olim Pelagianis & Se-
mpelagianis valde fuisse familiarem, eosque ad
illius usum, quasi ad portum confugisse, ut salvâ
libertate nostra, Dei certam prædestinationem
& vocationem facerent, adeo manifestum est, ut
vix egeat probatione: communia enim erant
hæc duo apud illos principia, prædestinare idem
esse quod præscire, & quemlibet prædestinari
ex præviso aliquo salutis initio à seipso, etiam
sub gratia petito, unde consequitur necessarius
usus scientiæ mediæ, ut expressè docet Pelagius
commentariis in cap. 8. & 9. ad Romanos. Unde
D. Augustinus epist. 105. ad Sixtum: *Mirum est
cum his castrantur Augustinus, in quant se abrupta
præcipient, merentes veritatem: ideo, inquit,
nondum natorum alium oderat, scilicet Isaac, & Ia-
cob diligebat, quia futura eorum opera prævidebat, &
ex ipsorum operibus, Deum habere aut odium, aut mi-
sericordiam. Idem habet Julianus libro 1. operis
imperfecti folio 184. dicens: Non in feminibus, sed*

*in moribus esse distantiam, siquidem Jacob & Esau u-
nâ feminis exceptione conceptos, & unâ vi parentis
esset, diversos numerum exitus pro diversitate meri-
torum pertulerunt. Quamnam verò fuerint illa ma-
rita parvulorum, ex quorum præscientia amor,
Dei aut odium nasceretur; mirum est ut ea ex-
plicarent, in que deliramenta lapsi sint. Qui-
dam dicebant ipsam luctam geminorum, uni
vitio, alteri merito esse versam, quod impugnat
Divus Augustinus epist. 106. Alii volebant par-
vulos quorum unus post baptismum, alter ante
baptismum obierit, prævisos si viverent aliqua
bona vel mala opera elicituros, quorum causâ
unus alteri anteponebatur. Unde Augustinus e-
pistola 105. ad Sixtum, versus finem, sic inducit
eos loquentes: Deus in eis quos hinc aufert prævidit
quem admodum victurus esset, si viveret; & ideo
quem nequiter novit esse victurum, sine baptismo facit
& mori, sic in eo puniens opera mala, non que fecit,
sed que facturus fuit.*

Idem deliramentum Semipelagiani expref-
sus docuerunt, ut apertè colligitur ex epistola
Prosperi ad Augustinum, ubi refert quod cum
illi à Catholicis præmerentur contra id quod
asserbant, Deum non dare dona suæ gratiæ, nisi
supponendo initium aliquod bonæ voluntatis,
exemplo parvulorum, qui cum omnes sint pec-
cato originali affecti, nec in illis possit esse ul-
lum initium bonæ voluntatis; quidam tamen
baptismum recipiunt, alii verò sine illo de-
cedunt; respondebant (ut refert idem Prosper)
*Tales perdi, talesque salvari, quales futuros illos in
annu maioribus, si ad adultam serparentur aetatem,
scientia divina prævidit. Similiter cum urgerentur
exemplò adultorum: quod enim quibusdam
infidelibus prædicetur fides, aliis vero non an-
nuntietur Evangelium; vel quod tali tempore
venerit Christus, & non alio, non potest reduci
ad voluntatis meritum, cum omnes sint, vel ef-
fent sub peccato infidelitatis conclusi, ac proin-
de indigni ut ad eos Christus veniret, vel eis fi-
des annuntiaretur? Respondebant (inquit idem
Prosper) dispensasse Deum tempora & ministeria
prædicationis, iuxta quod prævidebat aliquos creditu-
ros, & exorturam esse bonarum credulitatem volun-
tariam. Vel ut loquitur Divus Hilarius Arelaten-
sis Episcopus in epistola ad eundem Augusti-
num: *Omni autem dicitur eis, quare alius, vel
alicubi prædicetur vel non prædicetur Evangelium:
dicunt id esse præscientiæ divini, ut eo tempore, &
ibi & illis veritas annuntiaretur, quando & ubi
prænoscebatur esse credenda. Unde Augustinus in
libro de prædestinatione Sanctorum, prædi-
ctis Prosperi & Hilarii litteris respondens, hoc
Semipelagianorum commentum, ad merita
parvulorum conditionatè futura, si ad adul-
tam pervenirent aetatem, recurrentium, sa-
tis demirari non potest, nam capite decimo ter-
tio hujus libri sic ait: *Judicari autem quem-
quam, non secundum merita que habuit quandiu fuit
in corpore, sed secundum merita que fuerat habiturus
si diutius fuisset in corpore, unde optari potuerunt ho-
mines, quorum ingenia non esse contempnibilia vestre
inducant litteræ, & mirans & stupens reperire non
possum, nec credere auderem, nisi vobis non credere non
auderem.***

Ex his patet, præscientiam illam futuro-
rum conditionatorum, antecedentem decre-
tum, non esse novam, nec à Molina vel Fon-
seca excogitatam, ut illi immerito gloriantur;
sed à Pelagianis & Semipelagianis inventam, ut
suis